

ה. הודעת ראש הממשלה על המצב המדיני

ישראל נענתה להסדרי הפסקת האש בכל הכנות, כשלב הכרחי לפתרון מדיני מוסכם. במשך כל התקופה הזאת חזרה ישראל והדגישה את נכונותה לשמור על הפסקת האש על בסיס של הדדיות, אך תשובת המצרים להודעותינו היתה הגברת התפגזה הארטילרית והרחבת התוקפנות.

אל מול החלטות המוצהרות ופעולותינו של נאצר להרחבת מלחמת ההתשה הגביר צה"ל את פעולותיו נגד מטרות צבאיות בעומקה של מצרים.

בנאומו בכנסת בעת הצגת הממשלה החדשה ב-15 בדצמבר 1969 אמרתי: "גם מלחמת ההתשה שכפו עלינו מנהיגי ערב כבר מתישה את המתישים".

פעילותנו מוגבלת למטרות צבאיות, אך מחמת טעות מצערת שאירעה בנסיבות מיוחדות נפגע בשבוע שעבר בית-חרושת לפלדה השוכן בקרבת מקום למחנה צבאי. כאשר נתבררה השגיאה, מהודעת הדובר המצרי, פעלנו מעבר למקובל בין כוחות לוחמים, ושר הבטחון הודיע מיד לשלטונות המצרים, באמצעות הצלב האדום והגנרל בול, על פצצת השהיה שנפלה במקום, למען יוכלו לפרקה בעוד מועד ולמנוע אבדן חיים נוסף. דובר צה"ל מסר על כך מיד בהודעותינו.

חברי הכנסת, אנו לא זכינו לשמוע מפייהם של שליטי ערב אף מלת הסתייגות אחת מן הפעולות המכוונות לפגוע בישובים חקלאיים שלווים, בבתי-ילדים ובתי-תינוקות, במרכזי מגורים ואוכלוסיה אזרחית, בכלי-שיט אזרחיים, בחנויות כל-בו ובאוניברסיטאות, בתח-בורה אווירית אזרחית ובבתי-נתיבות ועד למעשה התו-עבה במינכן; שהרי בניגוד למקרה שאירע לאחרונה בבית-החרושת ולפניה, היו פעולות ערביות אלו מתוכננות ומכוונות, ובהתאם לקו שנקט מדעת על-ידי מדי-נות ערב, במטרה לגרום להרג חי אדם, אנשים, נשים וטף.

ההפצצות האחרונות, ובעצם כל פעולותינו בחזית המצרית מאז מארס אשתקד ואף לפני כן, באו כתגובה על ההפרה הרצופה והמכוונת של הסדרי הפסקת האש. פעילות זו, שבאה בעקבות ההתגרזיות המצריות, מכונה ונת לשלוש מטרות, ולהן בלבד: (א) להביא לתודעת שליטי מצרים שביטול הפסקת האש על-ידם מוכרח להביא לידי לוחמה משני הצדדים, ולא יכולה להיות שמירה על הפסקת אש רק מצד אחד - מצדנו; (ב) לשבש את ההכנות והתיכנון הצבאי המצרי, המכוון להרחבת התוקפנות ולהגברתה; (ג) להבהיר למצרים כי באין הפסקת אש מצדם - לא נניח להם לנהל נגדנו מלחמת התשה על-פי גזירותם, שיקוליהם ותכ-ניתם, באין מפריע ובאפס התגוננות פעילה מצדנו.

במשך השבועיים האחרונים חזרתי והודעתי שוש פעמים - ב'1, 9 וב'12 בפברואר השנה - כי אם תקיים מצרים את הפסקת-האש שהתחייבה עליה, ישרוד שקט משני עברי הקו, לא תהיינה יריות ולא תהיינה הפצצות. הודעות בתוכן זה נמסרו גם מפי שר הבטחון וגם מפי שר החוץ.

נשיא מצרים מסר אף הוא שורת הודעות בשבועות האחרונים. ב'2 בפברואר חזר על סיסמת הארטום: "מה שנלקח בכוח - לא יוחזר אלא בכוח". יומיים

היו"ר מ. זר:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף כ"ו בסדר-היום: הודעת ראש הממשלה על המצב המדיני. רשות הדיבור לראש הממשלה.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. בשבועות האחרונים גברה תשומת-הלב ביורה המדינית הבין-לאומית לעניין החזרת תקפם והגשמתם של הסדרי הפסקת האש בין ישראל ובין מדינות ערב, במטרה למנוע הרג והסלמה במצב.

כזכור, מדינות ערב וישראל קיבלו על עצמן התחיי-בויות להפסקת האש ב-10 ביוני 1967, בהיענות לפניית מועצת הבטחון. אך זמן מועט בלבד לאחר שהודיעו על הסכמתן להסדרי הפסקת האש נתברר בעליל כי מנהיגי ערב, ובראשם נשיא מצרים, רואים בהתחייבויות אלו לא שלב-מעבר ממלחמה לשלום, אלא רק מסגרת והזדמנות אשר תיתן להם את השהות, הדרושה לדעתם, להתאוששות ולשיקום צבאותיהם המובסים לקראת חידוש המלחמה נגד ישראל.

ככמה הודעות במאי-יוני 1969 הבהירו נשיא מצ-רים וחבריו ממשלתו את אי-נכונותם לקיים את הפסקת האש, והצבא המצרי הודיע עוד בדצמבר 1968 על הקמת "אירגון לוחמי סיני". ב-23 ביולי 1969 הכריז נאצר פומבית על אי-הכרתו בקו הפסקת האש. הודעותינו אלו היו מלוות הפגזות ארטילריות כבדות על עמדותינו באזור התעלה, חטיפות מעבר לקווי הפסקת האש, פשיטות וגסיסונות של אופנסיבה צבאית שנועדה למוטט את קווי ההגנה שלנו ולהכשיר את הקרקע לפתיחת מלחמה כוללת.

לאחר שתוקפנות מצרית זו נפגשה בהגנתם הפעילה והיעילה של כוחותינו, הודיע נשיא מצרים ביולי 1969 על פתיחת "מלחמת התשה" נגד ישראל, כשלב מכין נוסף לקראת מלחמת-הכרעה להכחדת ישראל.

כדי להסיר את לחץ ההפגזות על מוצבינו בקו התעלה, וכדי לשבש את הכנותינו של נאצר לפתיחה במלחמה כוללת, פעלו מטוסינו נגד המערך המצרי התוקפני באזור התעלה.

במשך קרוב לשנה הפך נאצר את אזור התעלה למוקד תוקפנות, אך במגמה ללבות את אש המלחמה ביקש להסיר את ממדי כשלנו מעמו ומיתר עמי ערב על-ידי הודעות מסולפות ומתברברות על תוצאות הקר-בות ביבשה ובאוויר ועל הצלחות המדומות אשר בדה מלבו.

לא אסקור עתה את ההתרחשויות מאז סוף יוני 1967. אסתפק בכך שאזכיר, כי בדצמבר 1969 זימן נאצר ברבאט ועידת פיסגה ערבית, כדי להשיג תמיכה כלל-ערבית בכפירתו בהפסקת האש, וכדבריו - לגייס את העולם הערבי למסע של "נהרות דם ושמים מאירי אש". חודש לאחר ועידת רבאט זימן נאצר בקהיר "ועידת מדינות העימות" - סוריה, עיראק, ירדן, מצ-רים וסודאן - כדי לתאם פעולה צבאית נרחבת ומקיפה של כל מדינות ערב וצבאות ערב נגד ישראל, בכל החזיתות.

של ישראל היא הערובה למניעת חידוש המלחמה הערבית נגד ישראל.

חברי הכנסת, בשביל נאצד הפסקת האש, כלומר הפסקת ההרג, היא אי-כבוד; השלום הוא בבחינת כני-עה; ותוקפנות והרג הם היעד שלמענם יש להקריב חיים, אפילו ייפגע ויוקז הדם של עמו שלו. במצב זה אין לנו מנוס אלא להפעיל כוחנו כדי להתגונן ולשים לאל נסיונותיו לבצע זממו.

כנסת נכבדה. יש להצטרף שעתונים מסויימים בארץ, ובעקבותיהם כמה מעתוני העולם, כתבו על חילוקי-דעות כביכול בקרב חברי הממשלה לגבי מדיניותנו תנו בשאלת הפסקת האש. רצוני לחזור כאן על מה שכבר הודעתי: הממשלה כולה, בלי כל יוצא מן הכלל, מלוכדת במדיניותה זו וברצונה לקיים הפסקת האש, וזה כמוכן בתנאי של הדדיות.

אנו חוזרים ואומרים: אם תכבד מצרים את הפסקת האש — אנו נכבדה; אם תוסיף להפר אותה — לא נוכל להרשות כי תישמר חסינות לתוקפים. בין המטרת אש לבין הפסקתה לא חסר דבר זולת ההסכמה של שליטי מצרים. אם ימשיך נאצר במלחמת ההתשה ייווכח, כפי שכבר נוכח, כי כוחותינו ישיבו מלחמה שיערה. אם ירצה בשלום — ייווכח כי נדע לכבד את כבוד עמו וזכויותיו, תוך חתימה להסכם צודק ומתון. אמונה מוחלטת כי ניתן לסיים פרק הדמים בתולדות ישראל — ערב ולפתוח בפרק השלום ושיחוף-פעולה.

ההחלטות של נאצר הקוראות למלחמה, להרג ולחור-בן לא ישיעו עלינו לחדול מחתימתנו אנו לשלום, הפסקת ההרג וכיבוד חיי אדם. גם עתה אנו פונים שוב אל עמי ערב ושלטייהם — לא מתוך עמדת חולשה, גם לא מתוך גאוות מנצחים — לסיים את פרק הדמים ולהיכנס אתנו למשא-ומתן לשלום, שלום בין שוויים, תוך שמירה על הכבוד הלאומי, תוך כיבוד הריבונות של כל המדינות באזור. וכל עוד אין שלום, אנו חוזרים ומציעים — לכבד את הפסקת האש, שהיא הפסקת ההרג. אנו מוכנים.

לאחר מכן דיבר לפני הוועד המרכזי של מפלגת האיחוד במצרים על "מערכה מקיפה וארוכת-טווח". בראיון בטלוויזיה האמריקנית, ב-4 בפברואר, אמר (ואני מצ-טטת): "מצרים לא תנהל משא-ומתן עם הפולשים כל זמן שלא ישוחררו הטריטוריות הערביות".

בראיון שהתפרסם ב"ניו-יורק טיימס" ב-14 בפב-רואר עם מד גיימס רסטון חזר נאצר והכריז כי אין בדעתו לכבד את הפסקת האש עם ישראל, ובפירושים שונים ניסה להתעלם מן העובדה שהחלטת הפסקת האש של מועצת הבטחון מיוני 1967 איננה מוגבלת בזמן ובכל תנאים שהם. הוא מצביע עתה על הפגיעות בערבים המצריות לאורך התעלה. אבל משום-מה הוא מעלים את העובדה כי לאחר שהסכים להפסקת האש, הפך את אזור התעלה לאזור קרבות והפגזות. הוא שהצית מחדש את האש, על-ידי שפתח בהפגזות על מוצבינו וכוחותינו, והסב על עמו את התוצאות החמור-רות לא רק בעת מלחמת ששת הימים אלא גם לאחר שהסכים להפסקת האש.

באותו ראיון תיאר נאצר מה סוג השלום שהוא רוצה בו. "ומה פירוש שלום לדידנו?" אמר נאצר, והשיב: "פירושו — נסיגה מלאה מכל השטחים הכבו-שים, לרבות ירושלים, ואחר-כך החזרת זכויות העם הפלשטינאי והקמת קהיליה רב-דתית". נאצר חוזר כאן על נוסחתו להיסולה של ישראל: ראשית — על ישראל לסגת לגבולות 1967. ולאחר מכן יבוא השלב השני, של "החזרת זכויות העם הפלשטינאי" והיסולה של מדינת ישראל.

את הדברים האלה אמר בבהירות חותכת, ואם נאצר אינו מציע להפוך את אזורנו לאפיק של "נהרות דם" של יהודים אזרחי ישראל, הרי אין זה מחוסר רצון או מחוסר כוונה לעשות כן, אלא בזכותו של צבא הגנה לישראל.

הגורם החשוב ביותר המונע מלחמה כוללת הוא כוח ההרתעה של ישראל. הגברת כוחה המגן והמרתיע